

ВІДГУК
офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора Дорошенко Тетяни Володимирівни
на дисертаційну роботу Хо Сінянь «Методика формування здатності до
самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії
у процесі виконавської діяльності»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами

Вимогою сьогодення стає підготовка фахівців нової якості, здатних до особистісного і професійного зростання, творчої діяльності, самовдосконалення, самореалізації, навчання та розвитку протягом життя. Професійна виконавська діяльність учителя музики і хореографії передбачає включення дій самоконтролю, що полягає в аналізі, оцінці, регулюванні перебігу та результатів на всіх етапах її здійснення задля підвищення ефективності та досягнення художньої мети. У зв'язку із цим стає актуальним формування професійно значущих якостей майбутнього вчителя музики і хореографії, серед яких одне із чільних місць належить здатності до самоконтролю.

Обравши актуальну проблему дослідження та спрямувавши свої зусилля на виявлення та оновлення підходів до розвитку і саморозвитку майбутніх учителів музики і хореографії, Хо Сінянь наголошує на важливості і необхідності формування у них здатності до самоконтролю в процесі виконавської діяльності, зазначаючи, що завдяки цьому майбутні вчителі зможуть розв'язувати відповідні завдання, оцінювати й контролювати музично-виконавські дії, визначати межі їх використання відповідно до завдань художньої інтерпретації музичних творів.

Цілком погоджуємось з авторкою, що актуальність теми дослідження обумовлена об'єктивно існуючими суперечностями між:

– науково-педагогічним потенціалом самоконтролю студентів факультетів мистецтв і недостатньою розробленістю та впровадженням теоретико-

методичних засад у виконавську діяльність майбутніх учителів музики і хореографії;

– високим попитом на висококваліфікованих учителів музики і хореографії і усталеною практикою підготовки студентів факультетів мистецтв;

– необхідністю переосмислення змісту самоконтролю студентів факультетів мистецтв університетів і недостатньою розробленістю методичного забезпечення освітнього процесу.

Таким чином, значущість теми дисертаційної роботи, наявність виявлених автором суперечностей та невирішених питань, відсутність системних музично-педагогічних досліджень у цьому напрямку зумовлюють актуальність і своєчасність дисертації Хо Сінянь «Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності».

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертація входить до плану наукових досліджень кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова і складає частину наукового напрямку «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів» (протокол № 5 від 26 грудня 2018 року). Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 6 від 22 грудня 2021 року).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність

Достовірність та результативність проведеного дослідження забезпечується опорою на теоретичні досягнення філософії, естетики, мистецтвознавства, педагогіки та психології, урахуванням провідних тенденцій розвитку сучасного музичного мистецтва.

Про належний ступінь обґрунтованості основних наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації, свідчить належна методологічна база дослідження, а також сукупність методів наукового пізнання, адекватних об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження; цілісне та логічне поєднання здобувачем теоретичної, методичної та дослідно-експериментальної роботи; достатній обсяг обстеженого контингенту, тривалість перевірки та позитивні результати впровадження в освітній процес розробленої методики формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності; коректність використання статистичних методів обробки результатів експериментального дослідження та підтвердження їх успішною апробацією на конференціях різних рівнів.

Про глибоке вивчення проблеми дослідження свідчить список джерел, який налічує 177 найменувань, з них 37 – іноземними мовами.

Результати дослідження апробовано і впроваджено в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 187 від 17.10. 2023 р.), Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-24/01/3091 від 22.11. 2023 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12/33 від 21.11. 2022 р.).

3. Структура і зміст роботи

Дисертація Хо Сінянь має усталену структуру і складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу та списку використаних джерел до кожного розділу, загальних висновків та додатків. Загальний обсяг дисертації становить: 180 сторінок, з них 164 сторінки – основного тексту. Робота містить 11 таблиць, 15 рисунків.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження; представлено теоретико-методологічну основу та окреслено методи для розв'язання поставлених завдань; визначено

наукову новизну й практичне значення дослідження; надано відомості про апробацію та впровадження результатів, їх висвітлення у наукових публікаціях.

Основна частина дисертації складається із трьох розділів, зміст яких висвітлюється логічно, послідовно, відповідно до завдань, спрямованих на досягнення мети, яка полягає у розробленні, теоретичному обґрунтуванні, експериментальній перевірці та впровадженні методики формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

У першому розділі – Теоретико-методологічні основи формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії – автором здійснено аналіз наукової літератури з метою дослідження проблеми музично-хореографічної підготовки студентів факультетів мистецтв, розглянута здатність до самоконтролю з позиції аксіологічного, компетентнісного, рефлексивного та творчо-діяльнісного підходів, які є необхідними у висвітленні даної дефініції; надане авторське визначення самоконтролю фахової діяльності, яке розглядається здобувачем як здатність особистості до усвідомленої регуляції власної поведінки з метою забезпечення відповідності результатів поставленим цілям, пред'явленим вимогам, нормам, правилам; обґрунтована структура самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності в єдності мотиваційно-адаптаційного, компетентнісно-інтегративного і виконавсько-проективного компонентів.

У другому розділі – Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії – автором визначено основні принципові положення, а саме, основні принципи, на яких ґрунтується процес формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії: принцип урізноманітнення засобів та форм творчо-музичної діяльності студентів факультетів мистецтв, принцип рефлексивності, принцип спонукання до творчого самовираження у виконавській діяльності. На основі визначеної компонентної структури розроблено критерії та показники здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

Здобутком дисертанта вважаємо визначені педагогічні умови, які забезпечують ефективність формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії: стимулювання здатності до самоаналізу майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності; спонукання до креативного самовираження у музично-виконавській діяльності; забезпечення інтеграції мистецьких знань.

Розроблена здобувачкою методична модель формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності представляє собою, починаючи від мети до формування означеного феномена, повний технологічний цикл: наукові підходи (аксіологічний, компетентнісний, рефлексивний, творчо-діяльнісний), компонентну структуру означеного феномена (мотиваційно-адаптаційний, компетентнісно-інтегративний, виконавсько-проективний компоненти, критерії і показники), основні принципові положення, педагогічні умови, етапи, авторські методи (інтегративні, асоціативного пошуку, методи рандомізації, інтерактивні, тестування, тренінги, самостійного навчання, художньо-перцептивного аналізу, кейс-методи, творчого самовираження, ритмічні вправи, рольові ігри, міні-уроки, тощо), засоби і форми педагогічної роботи.

Заслуговує на увагу розроблена авторкою поетапна методика експериментальної роботи, яка згідно моделі формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності здійснюється впродовж трьох етапів – проблемно-пошукового, операційно-конструктивного та продуктивно-креативного. Кожен із етапів характеризується відповідними навчальними завданнями з використанням засобів мультимедіа, сучасних комп'ютерних технологій, а також засобів педагогічного впливу.

Третій розділ – Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методики формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії – присвячено дослідно-експериментальній роботі з

формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії в процесі виконавської діяльності.

На констатувальному етапі експериментального дослідження, відповідно до визначених критеріїв та показників сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії Хо Сінянь було схарактеризовано рівні (високий, достатній, середній, низький) означеного феномена та надано їм якісні характеристики.

Отримані результати констатувального експерименту дозволили здобувачці розробити і впровадити в освітній процес поетапну методику формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності. Порівняльний аналіз результатів дослідження виявив позитивну динаміку рівнів сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності, що підтвердило ефективність розробленої авторської методики та доцільність її використання.

Обґрунтовані висновки в повній мірі відображають результати проведеного дослідження та засвідчують вирішення поставленої мети і завдань. На позитивну оцінку заслуговують представлені у дисертації додатки.

4. Наукова новизна отриманих результатів дослідження

Дослідження Хо Сінянь відзначається науковою новизною, яка полягає в тому, що вперше:

– розкрито сутність і специфіку здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності;

– розроблено компонентну структуру, окреслено критерії, показники та рівні сформованості здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності;

– визначено педагогічні умови та розроблено модель формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності;

– розроблено послідовність етапів формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

Уточнено:

– визначення здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності;

– зміст аксіологічного, компетентнісного, рефлексивного та творчо-діяльнісного підходів у формуванні здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

Наукові результати дослідження Хо Сінянь пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

5. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Висновки та результати дисертаційного дослідження Хо Сінянь відображено у 5 одноосібних публікаціях, 2 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, 2 публікації – апробаційного характеру.

6. Значущість результатів дослідження для науки і практики та можливі шляхи їх використання

У дисертації наведено теоретико-методичне узагальнення і запропоновано нове вирішення проблеми формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

До отриманих результатів виконаного здобувачкою дослідження, що вносять нове у розв'язання проблеми та мають вагому значущість для науки та практики, відносяться:

– компонентна структура самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності в єдності мотиваційно-адаптаційного, компетентнісно-інтегративного та виконавсько-проективного компонентів;

– визначені педагогічні умови та розроблена модель формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності;

– послідовність етапів формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності;

– розроблена поетапна методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності.

Практичне значення одержаних авторкою результатів полягає у можливості практичного застосування теоретичних та методичних напрацювань проведеного дослідження для впровадження у процес фахової підготовки студентів факультетів мистецтв закладів вищої освіти. Представлену методику доцільно запроваджувати в освітній процес закладів мистецької освіти для вдосконалення змісту навчальних планів та програм, використовувати у розробці навчальних і методичних посібників, методичних рекомендацій з питань формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності. Виділення здобувачкою специфічних особливостей формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності з урахуванням національних, ментальних і культурних особливостей дозволяє інтегрувати результати дослідження у світове освітнє мистецьке середовище.

7. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційна робота Хо Сінянь «Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності» є цілісним, завершеним науковим дослідженням. Назва роботи узгоджується з метою, відповідає змісту теоретичної частини та проведеного експериментального дослідження. У дисертації чітко викладені теоретичні положення, основні поняття, емпіричні дані, представлено досить повний

якісний і кількісний аналіз результатів експерименту, а сформульовані загальні висновки відображають належний рівень реалізації мети і завдань дослідження, а також вказують на перспективність подальших наукових розробок.

8. Дискусійні питання та зауваження щодо змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове та практичне значення результатів дослідження Хо Сінянью, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження:

1. У першому розділі дисертаційного дослідження структура здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності визначена з позиції мотиваційно-адаптаційного, компетентнісно-інтегративного та виконавсько-проективного компонентів. Потребує уточнення питання, яку роль виконує компетентнісно-інтегративний компонент у структурі здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності?

2. Описуючи педагогічні умови втілення авторської методики цілеспрямованого формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії, бажано було б більше уваги приділити специфіці спонукання до креативного самовираження студентів у музично-виконавській діяльності.

3. На констатувальному етапі дослідно-експериментальної роботи з визначення рівнів сформованості самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності було використано серію діагностичних завдань. На нашу думку, бажано було б ширше розкрити, як завдяки методам тестування, тренінгів і використання творчих завдань була виміряна здатність до саморегуляції виконавської діяльності.

4. Формувальний експеримент з визначення здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності включав проблемно-пошуковий, операційно-конструктивний та продуктивно-

креативний етапи. Потребує уточнення питання, які методи були провідними на операційно-конструктивному етапі?

5. На наш погляд, у третьому розділі дисертації більш детального висвітлення потребує група навчальних тренінгів, яка значно впливає на формування здатності студентів факультетів мистецтв до самоконтролю у процесі самопідготовки до виконавської діяльності.

9. Загальний висновок

Дисертація Хо Сінянь «Методика формування здатності до самоконтролю майбутніх учителів музики і хореографії у процесі виконавської діяльності» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке за актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною, обґрунтованістю теоретичних положень, результатів, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8; Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, і може бути рекомендованим до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецьких дисциплін
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г.Шевченка

Тетяна ДОРОШЕНКО

Підпис *Тетяни Дорошенко*
ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу кадрів
Національного університету
«Чернігівський колегіум»
імені Т.Г.Шевченка *Тетяна Дорошенко*

